

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 3 marca 2011 r.*

W sprawie C-440/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Najwyższy (Polska) postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 listopada 2009 r., w postępowaniu:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu

przeciwko

Stanisławie Tomaszewskiej,

TRYBUNAŁ (piąta izba)

w składzie: J.J. Kasel (sprawozdawca), prezes izby, A. Borg Barthet i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

* Język postępowania: polski.

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 17 listopada 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu przez D. Karwałę-Szot oraz B. Rębilas, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu polskiego przez J. Faldygę oraz A. Siwek, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuzschitzta oraz M. Owsiany-Hornung, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 45 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania

systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem (WE) nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dz.U. L 392, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”).

- 2 Wspomniany wniosek został złożony w ramach sporu między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu (zwanym dalej „Zakładem Ubezpieczeń Społecznych”) a Stanisławą Tomaszewską, dotyczącego uwzględnienia okresu składkowego ukończonego przez zainteresowaną w innym państwie członkowskim, a także sposobów ustalania minimalnego okresu wymaganego prawem polskim w celu nabycia prawa do emerytury.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Zgodnie z art. 1 lit. r) rozporządzenia nr 1408/71, wyrażenie „okresy ubezpieczenia” oznacza okresy składkowe, okresy zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek, tak jak je określa lub uznaje za okresy ubezpieczenia ustawodawstwo, w ramach którego wspomniane okresy zostały ukończone lub uznane za

ukończone, jak również wszelkie okresy z nimi zrównane, o ile są uznane przez dane ustawodawstwo za równorzędne z okresami ubezpieczenia.

- 4 Artykuł 45 owego rozporządzenia, zatytułowany „[u]względnianie okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa, któremu podlegał pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek w celu nabycia, zachowania lub odzyskania prawa do świadczeń”, w ustępie pierwszym stanowi:

„Jeżeli ustawodawstwo państwa członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń, na podstawie systemu niebędącego systemem specjalnym w rozumieniu ust. 2 lub 3, od ukończenia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, właściwa instytucja tego państwa członkowskiego uwzględnia, w razie potrzeby, okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, w ramach systemu powszechnego lub specjalnego, obejmującego pracowników najemnych lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek. W tym celu uwzględnia się te okresy, jak i [tak jakby były to] okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję”.

Uregulowania krajowe

- 5 W Polsce emerytury i renty są uregulowane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353, ze zm., zwanej dalej „ustawą emerytalną”).

6 Artykuł 5 ustawy emerytalnej stanowi:

„1. Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2–5, następujące okresy:

- 1) składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) nieskładkowe, o których mowa w art. 7.

2. Przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

[...]”

7 Zgodnie z art. 10 ust. 1 tej ustawy:

„Przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

[...]

3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5–7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu”.

8 Artykuł 29 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej ma następujące brzmienie:

„Ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1, mogą przejść na emeryturę:

1) kobieta – po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy”.

9 Zgodnie z art. 46 tej samej ustawy:

„1. Prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.”

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 10 Stanisława Tomaszewska, urodzona w dniu 1 marca 1952 r., po ukończeniu 55 lat złożyła wniosek o wcześniejsze przejście na emeryturę.
- 11 Nie przystąpiła ona do otwartego funduszu emerytalnego i ukończyła w Polsce, tytułem stażu ubezpieczeniowego, 181 miesięcy okresów składkowych, 77 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych oraz 56 miesięcy i 25 dni okresów zatrudnienia w gospodarstwie rolnym rodziców. Ponadto ukończyła 49 miesięcy okresów składkowych na terytorium byłej Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej.
- 12 Decyzją z dnia 2 sierpnia 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek o emeryturę złożony przez S. Tomaszewską, uznając, że nie udowodniła ona minimalnego koniecznego okresu ubezpieczenia wynoszącego 30 lat, przewidzianego w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Z uwagi na to, że zgodnie z art. 5 ust. 2 tej ustawy okresy nieskładkowe nie mogą przekraczać jednej trzeciej okresów składkowych ukończonych w Polsce, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył jej jedynie 181 miesięcy okresów składkowych oraz 60 miesięcy i 10 dni okresów nieskładkowych. Jako że S. Tomaszewska nie posiadała także orzeczenia o całkowitej niezdolności

do pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że nie spełniała warunków wcześniejszego przejścia na emeryturę.

- 13 Stanisława Tomaszewska wniosła od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Nowym Sączu. Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2007 r. sąd ten w części uwzględnił odwołanie Stanisławy Tomaszewskiej i orzekł, że ma ona prawo do emerytury w wysokości proporcjonalnej od dnia 14 maja 2007 r.
- 14 Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2008 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, utrzymując w mocy orzeczenie sądu pierwszej instancji.
- 15 Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie zsumowanie okresów ubezpieczenia ukończonych w Polsce i za granicą pozwala, zgodnie z zasadą równego traktowania pracowników migrujących, na uwzględnienie w pełnej wysokości okresów składkowych ukończonych w Polsce i za granicą. Uznanie bowiem, że okresy nieskładkowe nie mogą przekraczać jednej trzeciej okresów składkowych ukończonych w Polsce, doprowadziłoby do sytuacji, w której okresy składkowe podlegałyby zaliczeniu w sposób mniej korzystny w wypadku pracowników migrujących, niż w wypadku osób mogących udowodnić stosunkowo długie okresy składkowe w Polsce.
- 16 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniosł od powyższego wyroku skargę kasacyjną, podnosząc błędną wykładnię art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 i art. 15 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 (Dz.U. L 74, s. 1), w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem nr 118/97 (zwanego dalej „rozporządzeniem

nr 574/72”), jak również art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej. W opinii tego organu Sąd Apelacyjny w Krakowie błędnie bowiem przyjął, że okresy nieskładkowe ukończone w Polsce powinny być uwzględnione w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych w Polsce i za granicą.

- 17 Zakład Ubezpieczeń Społecznych uważa, że przy uwzględnianiu różnych okresów ubezpieczenia należy zachować kolejność wskazaną w art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71. Zdaniem tej instytucji w celu ustalenia, czy okres ubezpieczenia ukończony w państwie członkowskim jest wystarczający dla nabycia prawa do emerytury, instytucja właściwa tego państwa członkowskiego powinna w pierwszej kolejności zastosować wyłącznie ustawodawstwo tego państwa członkowskiego i określić, czy okres ubezpieczenia w nim ukończony może uprawniać do emerytury wypłacanej przez tę instytucję. Jeżeli ustalone w ten sposób okresy ubezpieczenia są niewystarczające, w drugiej kolejności należy uwzględnić okresy ubezpieczenia ukończone w innych państwach członkowskich.

- 18 Takie stanowisko znajduje potwierdzenie, zdaniem tego organu, w brzmieniu art. 15 rozporządzenia 574/72. Ponadto pozwala ono na uwzględnienie wszystkich – zarówno składkowych, jak i nieskładkowych – okresów ubezpieczenia ukończonych za granicą, ponieważ ewentualne ograniczenie uwzględniania niektórych okresów składkowych nie miałyby zastosowania do okresów ukończonych za granicą, co miałyby istotne znaczenie w szczególności w wypadku, gdyby takie okresy zostały ukończone zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego uwzględniającego je dla celów nabycia prawa do świadczenia.

- 19 Natomiast zdaniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie przy ustalaniu prawa do świadczeń wypłacanych z zabezpieczenia społecznego zgodnie z art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 każde państwo członkowskie powinno traktować okresy ubezpieczenia ukończone na terytorium każdego innego państwa Unii Europejskiej tak samo jak okresy ubezpieczenia przebyte na jego własnym terytorium.

- 20 Stwierdziwszy, że stanowisko Sądu Apelacyjnego w Krakowie znajduje jednak potwierdzenie w brzmieniu art. 46 ust. 2 lit. a) zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1408/71, dotyczącym obliczania kwoty teoretycznej świadczenia, sąd odsyłający zauważa, że różnica stanowisk sprowadza się przede wszystkim do kwestii, czy granica, której nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe, jest równa jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych osiągniętych w Polsce, czy jednej trzeciej wszystkich okresów ubezpieczenia osiągniętych w trakcie kariery zawodowej ubezpieczonego, w tym okresów osiągniętych w innych państwach członkowskich.
- 21 W tych okolicznościach Sąd Najwyższy postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy art. 45 ust. 1 rozporządzenia [nr 1408/71] w związku z art. 15 ust. 1 lit. a) rozporządzenia [nr 574/72] należy interpretować w taki sposób, że właściwa instytucja państwa członkowskiego jest zobowiązana – stwierdzając niespełnienie przez pracownika warunku posiadania okresu ubezpieczenia ukończonego w tym państwie w wymiarze wystarczającym do nabycia prawa do emerytury zgodnie z jego ustawodawstwem – uwzględnić okres ubezpieczenia ukończony w innym państwie członkowskim, w ten sposób, że powinna obliczyć ponownie okres ubezpieczenia, od którego zależy nabycie prawa, stosując regułę wynikającą z prawa krajowego i traktując okres ukończony w innym państwie tak jak okres ukończony w tym państwie, czy dodać okres ukończony w innym państwie członkowskim do okresu krajowego, uprzednio obliczonego na podstawie przedmiotowej reguły?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 22 Tytułem wstępu należy uściślić, że spór między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a S. Tomaszewską dotyczy nabycia prawa do emerytury, która to kwestia mieści się w zakresie art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, podczas gdy reguły dotyczące

obliczania kwoty świadczeń są ustanowione w art. 46 i nast. tego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 grudnia 1993 r. w sprawach połączonych C-45/92 i C-46/92 Lepore i Scamuffa, Rec. s. I-6497, pkt 13; a także z dnia 12 września 1996 r. w sprawie C-251/94 Lafuente Nieto, Rec. s. I-4187, pkt 49).

- 23 Przedkładając pytanie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wyłącznie okresy składkowe ukończone w owym państwie członkowskim, czy wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich.
- 24 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem państwa członkowskie zachowują kompetencje do określania warunków wymaganych do przyznania świadczeń z zabezpieczenia społecznego, nawet jeśli są one bardziej rygorystyczne, pod warunkiem że przyjęte wymogi nie pociągają za sobą jawnej lub ukrytej dyskryminacji w stosunku do pracowników Unii (wyroki: z dnia 20 września 1994 r. w sprawie C-12/93 Drake, Rec. s. I-4337, pkt 27; z dnia 20 lutego 1997 r. w sprawach połączonych C-88/95, C-102/95 i C-103/95 Martínez Losada i in., Rec. s. I-869, pkt 43; a także z dnia 20 stycznia 2005 r. w sprawie C-306/03 Salgado Alonso, Zb.Orz. s. I-705, pkt 27).
- 25 System ustanowiony rozporządzeniem nr 1408/71 jest bowiem jedynie systemem koordynacyjnym i dotyczy między innymi określenia ustawodawstwa lub ustawodawstw właściwych w wypadku pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek, którzy w różnych okolicznościach korzystają z przysługującego im prawa do swobody przepływu (wyroki: z dnia 9 marca 2006 r. w sprawie C-493/04 Piatkowski, Zb.Orz. s. I-2369, pkt 20; z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie C-50/5 Nikula, Zb.Orz. s. I-7209, pkt 20; z dnia 3 kwietnia 2008 r. w sprawie C-103/06 Derouin, Zb.Orz. s. I-1853, pkt 20).

- 26 Nieodłączną cechą takiego systemu jest to, że warunki, którym podlega ustalenie okresów zatrudnienia lub ubezpieczenia, różnią się w zależności od państwa członkowskiego, w którym dany pracownik wykonuje działalność. Zgodnie z art. 1 lit. r) rozporządzenia nr 1408/71 warunki te określone są wyłącznie ustawodawstwem państwa członkowskiego, na podstawie którego okresy te zostały ukończone.
- 27 Jednak przy ustalaniu tych warunków państwa członkowskie powinny przestrzegać prawa Unii, a w szczególności mieć na względzie cel rozporządzenia nr 1408/71, a także zasady, na których się ono opiera.
- 28 W tym kontekście należy przypomnieć, że celem rozporządzenia nr 1408/71 jest – jak wskazują jego motywy drugi i czwarty – zapewnienie w Unii swobody przepływu pracowników najemnych oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek, przy jednoczesnym poszanowaniu rozwiązań właściwych ustawodawstwu poszczególnych państw w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. W tym celu, jak wynika z motywów piątego, szóstego i dziesiątego rozporządzenia, przyjmuje ono jako zasadę równe traktowanie w odniesieniu do różnych ustawodawstw krajowych oraz zmierza do zapewnienia w możliwie największym stopniu równego traktowania wszystkich osób wykonujących pracę na terytorium danego państwa członkowskiego, jak również do tego, by nie stawić w niekorzystnej sytuacji pracowników korzystających ze swobody przepływu (ww. wyroki: w sprawie Piatkowski, pkt 19; w sprawie Nikula, pkt 20; w sprawie Derouin, pkt 20).
- 29 Jeżeli chodzi o ubezpieczenie emerytalne, art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 wymaga, by instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie prawa do emerytury od ukończenia określonego minimalnego okresu ubezpieczenia, uwzględniała – jeśli jest to konieczne dla nabycia przez danego pracownika prawa do świadczenia – okresy ubezpieczenia lub zamieszkania ukończone zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego tak, jakby były

to okresy ukończone zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez wspomnianą instytucję.

- 30 I tak art. 45 rozporządzenia nr 1408/71 wprowadza w życie zasadę sumowania okresów ubezpieczenia, zamieszkania lub zatrudnienia, wyrażoną w art. 42 lit. a) WE. Chodzi tutaj o jedną z podstawowych zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich na poziomie Unii, zmierzającą do zapewnienia, by korzystanie z prawa do swobodnego przepływu przewidzianego w traktacie WE nie skutkowało pozbawieniem pracowników korzyści wynikających z zabezpieczenia społecznego, o które mogliby się ubiegać, gdyby ich cała kariera zawodowa przebiegała tylko w jednym państwie członkowskim. Taki skutek mógłby bowiem zniechęcić pracowników Unii do korzystania z prawa do swobodnego przepływu (wyrok z dnia 26 października 1995 r. w sprawie C-481/93 Moscato, Rec. s. I-3525, pkt 28; ww. wyrok w sprawie Salgado Alonso, pkt 29).
- 31 W związku z tym państwo członkowskie ma prawo wyznaczyć minimalny okres składkowy warunkujący nabycie prawa do emerytury przewidzianej przez ustawodawstwo krajowe oraz określić charakter i granicę okresów ubezpieczenia, które w tym celu mogą zostać uwzględnione, o ile, zgodnie z art. 45 rozporządzenia nr 1408/71, okresy ukończone według ustawodawstwa innego państwa członkowskiego zostaną uwzględnione na takich samych warunkach, jak gdyby zostały ukończone według ustawodawstwa krajowego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Salgado Alonso, pkt 31).
- 32 W niniejszej sprawie z akt przedłożonych Trybunałowi wynika, że okresy składkowe ukończone w innym państwie członkowskim są uznawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu okresu wymaganego do nabycia prawa do emerytury i są one dodawane do całości wszystkich okresów składkowych ukończonych w Polsce. Jednak te same okresy składkowe ukończone w innym państwie członkowskim nie

są uwzględniane przy ustalaniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych.

- ³³ Niesporne jest, że pracownik taki jak w sprawie przed sądem krajowym, który ukończył okresy składkowe w Polsce oraz w innym państwie członkowskim, znajduje się z tej przyczyny w mniej korzystnej sytuacji niż pracownik, który wszystkie okresy składkowe ukończył w Polsce.
- ³⁴ Jak bowiem wynika z obliczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, S. Tomaszewska może powoływać się jedynie na 60 miesięcy okresów nieskładkowych, udowadniając zatem łącznie 346 miesięcy okresów składkowych, co jest niewystarczające, by mogła ubiegać się o prawo do emerytury. Gdyby natomiast S. Tomaszewska ukończyła wszystkie okresy składkowe w Polsce, nie korzystając z prawa do swobodnego przepływu i nie osiągając okresów składkowych za granicą, mogłaby powoływać się na 76 miesięcy okresów nieskładkowych, uzyskując w ten sposób łącznie 362 miesiące okresów składkowych, co odpowiada minimalnemu okresowi 30 lat koniecznemu dla nabycia praw do emerytury.
- ³⁵ W tych okolicznościach stosowanie prawa krajowego w taki sposób, jak uczynił to Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sprawie głównej, powodujące – przy ustalaniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych – że pracownicy Unii, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przepływu, traktowani są w sposób mniej korzystny niż ci, którzy z tego prawa nie skorzystali, może stanowić przeszkodę dla swobodnego przepływu

pracowników i udaremnić stosowanie reguł sumowania zawartych w art. 45 rozporządzenia nr 1408/71.

- ³⁶ Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 31 niniejszego wyroku wynika bowiem, że prawo polskie z pewnością może ustanawiać minimalny okres składkowy w celu nabycia prawa do emerytury oraz ustalać charakter i granicę okresów składkowych podlegających uwzględnieniu, lecz może to czynić jedynie pod warunkiem, że – zgodnie z art. 45 rozporządzenia nr 1408/71 – okresy składkowe ukończone w innym państwie członkowskim będą uwzględniane na takich samych warunkach jak okresy ukończone w Polsce.
- ³⁷ W konsekwencji okresy składkowe ukończone przez S. Tomaszewską w innym państwie członkowskim powinny być traktowane na równi z okresami składkowymi ukończonymi w Polsce, a tym samym ujęte w obliczeniu służącym ustaleniu granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych.
- ³⁸ Jeżeli chodzi o przytoczony przez rząd polski argument, zgodnie z którym fakt nieuwzględnienia okresów składkowych ukończonych w innym państwie członkowskim do celów ustalenia granicy jednej trzeciej, której nie mogą przekraczać okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, jest uzasadniony trudnościami administracyjnymi i innymi względami natury praktycznej, wystarczy zauważyć, że art. 39 ust. 3 WE pozwala jedynie na takie ograniczenia korzystania z prawa do swobodnego przepływu pracowników, które mogą być uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego. Poza tymi wypadkami wyraźnie wskazanymi w traktacie żadna inna przeszkoda w swobodnym przepływie pracowników nie może znaleźć uzasadnienia (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 marca

1991 r. w sprawie C-10/90 Masgio, Rec. s. I-1119, pkt 24; z dnia 16 września 2004 r. w sprawie C-400/02 Merida, Zb.Orz. s. I-8471, pkt 30).

- 39 W świetle powyższych rozważań na przedłożone pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich.

W przedmiocie kosztów

- 40 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 45 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do

członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem (WE) nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu minimalnego okresu ubezpieczenia wymaganego prawem krajowym w celu nabycia prawa do emerytury przez pracownika migrującego instytucja właściwa danego państwa członkowskiego powinna uwzględnić, dla potrzeb ustalenia granicy, jakiej nie mogą przekroczyć okresy nieskładkowe w stosunku do okresów składkowych, przewidzianej w uregulowaniu tego państwa członkowskiego, wszystkie okresy ubezpieczenia osiągnięte przez pracownika migrującego w trakcie kariery zawodowej, w tym okresy ubezpieczenia osiągnięte w innych państwach członkowskich.

Podpisy